

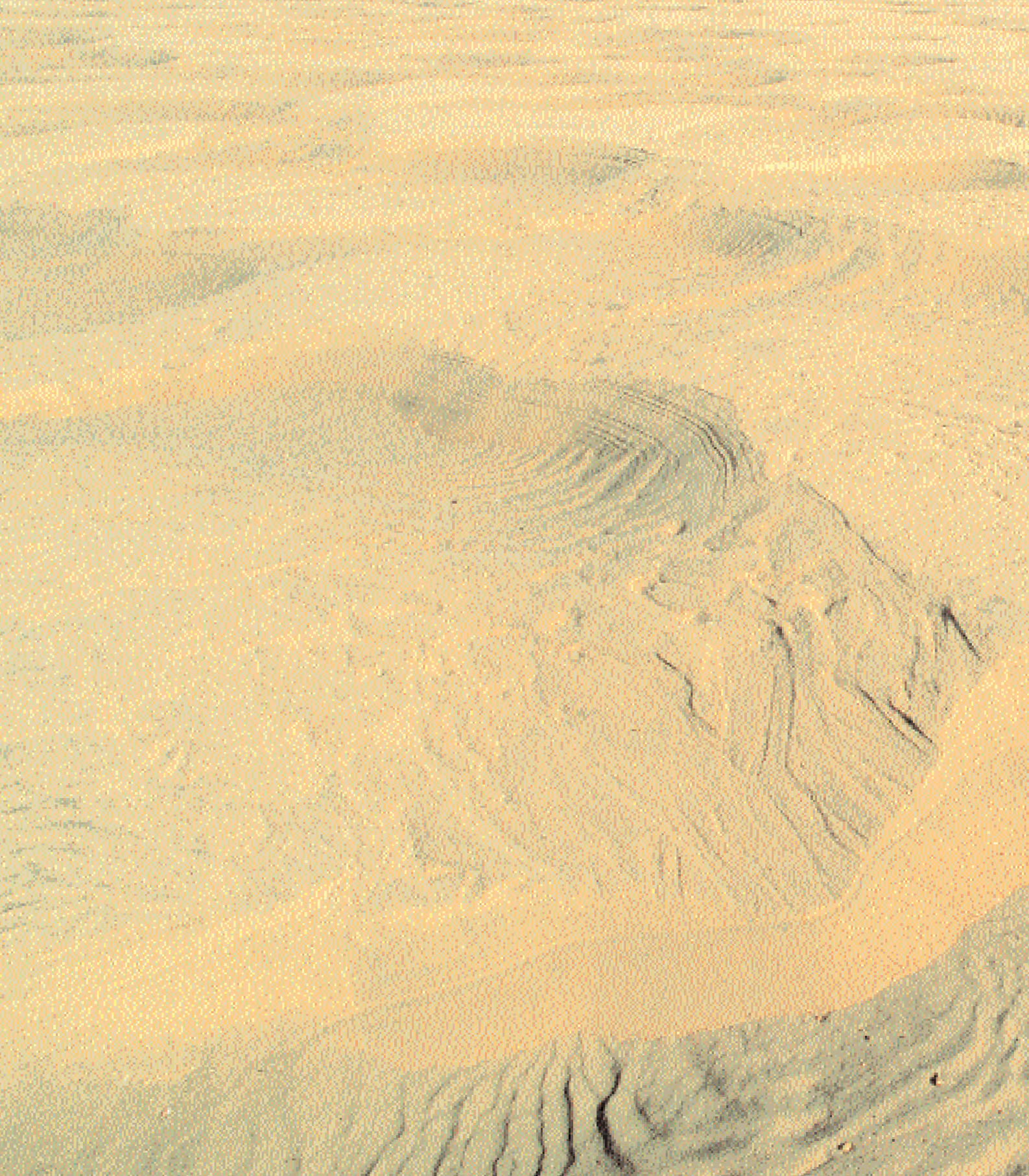
'De **Rijks**
Rijksrecherche
stelt
een onderzoek in...'

he **st** **el** **t**
een **on** **d** **e**
r **z** **o** **e** **k** **i** **n**

De **Rijks**
re **c** **h** **e** **r** **c**
Jaarbericht 2003

Rijksrecherche

Voorwoord

*Voor u ligt het jaarbericht van de Rijksrecherche over het jaar 2003.
Dit jaarbericht heeft, net als het werk van de Rijksrecherche, weer de
nodige voeten in de aarde gehad.*

Zaken die door ons in 2003 behandeld werden zijn vaak nog onder de rechter of kunnen niet openbaar gemaakt worden. Ze hebben altijd op de één of andere manier te maken met de integriteit van ambtenaren en dus met hun privacy. Integriteit, privacy, onderzoek, beschadiging, transparantie, het maakt het lastig om een publiek jaarbericht te maken.

In een zorgvuldige afweging van belangen kiest de Rijksrecherche steeds voor de grootst mogelijke openheid. Onderzoeken worden beschreven, meestal herkenbaar, in een enkel geval minder. Rapporten en adviezen, die soms het gevolg zijn van onderzoeken en die kunnen helpen om nieuwe incidenten voor te zijn, worden uitsluitend intern uitgebracht om onnodige schade te voorkomen en zijn dus niet terug te vinden in dit verslag.

Het element ‘aarde’ ligt ons wel. Het is ons werk om met beide benen op de grond feiten vast te stellen. Aardvast en objectief te reconstrueren wat er gebeurd is. Of dat nu een dodelijk politieschot betreft op het Mercatorplein in Amsterdam, een ernstig auto ongeluk met leden van een arrestatieteam, corruptie bij aanbestedingen van de overheid, misbruik van bevoegdheden door een officier van justitie of het bezit van kinderporno door een rechter, de Rijksrecherche gaat, soms op de tast en in het aardedonker, op zoek naar de waarheid.

Hemel en aarde worden dan bewogen om stukjes van de puzzel in handen te krijgen. Maar de ogen worden nooit ter aarde geslagen; we willen immers niets over het hoofd zien.

Eind 2003 verhuisde tweederde van het rijksrecherchepersoneel naar een nieuw hoofdkantoor in Den Haag. Voor sommigen een aardverschuiving, anderen aardden heel snel.

Met de nieuwe vestigingsplaats is de Rijksrecherche veel duidelijker gesitueerd in ons eigen overheidsland. Maar ook om Nederlandse bedrijven te kunnen onderzoeken die het elders op aarde niet zo nauw nemen in de omgang met de lokale overheid is Den Haag een handige locatie. De vele contacten met ministeries en ambassades zijn dan immers onmisbaar.

De mensen die ooit nog dachten dat de Rijksrecherche spoedig ter aarde zou kunnen worden besteld, komen bedrogen uit. De Rijksrecherche ontwikkelt zich na een tweetal reorganisaties tot een krachtig onderzoeksapparaat dat zorgvuldig wordt ingezet en kwalitatief hoogwaardig onderzoek doet. Een apparaat dat haar eigen processen op orde heeft en dat meer wil doen dan alleen maar afwachten welke onderzoeken op het bord terecht komen.

Ik hoop dat dit jaarbericht bij de lezer in goede aarde valt!

Dick Pijl
Directeur

Onderzoeken

De Rijksrecherche heeft in het verslagjaar 102 nieuwe onderzoeken ingenomen. Dit is een lichte stijging vergeleken met de 97 onderzoeken uit 2002 (2001:116; 2000:180).

Na een jarenlange terugloop van het aantal onderzoeken lijkt het onderzoeksaanbod zich nu rond de 100 per jaar te stabiliseren. Er werden 9 onderzoeksaanvragen afgewezen, meestal omdat geoordeeld werd dat de reguliere politie dit onderzoek zou moeten doen of omdat er nog onvoldoende informatie beschikbaar was. De meeste onderzoeken werden aangedragen door de arrondissementen Amsterdam (18) en Den Haag (16), terwijl vanuit Utrecht en Middelburg geen zaken kwamen.

Enige in het oog springende onderzoeken in 2003:

- Een drietal incidenten op woensdag 29 januari, waaronder een gijzeling van een officier van justitie, het doden van een vrijwilligster in de Penitentiaire Inrichting De Marwei en de poging tot zelfdoding van een verdachte tijdens de rechtszitting in Assen;
 - De afronding van het corruptieonderzoek gelieerd aan de grote bouwfraudezaak uit 2002;
 - De aangifte van prinses Margarita ;
 - Het onderzoek naar een officier van justitie die een veroordeelde zijn straf zou hebben kwijt gescholden;
 - Het onderzoek naar het doodschietsen van een Marokkaanse man op het Mercatorplein in Amsterdam door een politieagent;
 - Het onderzoek naar corruptie en fraude bij de Rijksgebouwendienst;
 - Onderzoek naar fraude door een voormalig PvdA-Statelid in Noord Brabant;
 - Het uitlekken van vertrouwelijke opsporingsinformatie naar enkele media;
 - Divers onderzoek naar integriteitsincidenten op Schiphol.
- Daarnaast werden 205 onderzoeken door arrondissementsparketten van het Openbaar Ministerie (OM) aan de Coördinatiecommissie Rijksrecherche (CCR) gemeld. Dit is een

Hille de Graaf, rijksrechercheur

Geboortegrond, waar niemand je naar toe hoeft te brengen want... als je er bent dan weet je het...

De Rijksrecherche, waar niemand je naar toe hoeft te brengen want...als je er bent dan weet je het...

forse stijging ten opzichte van vorige jaren (2002:125 en 2001:69). Dit komt met name doordat het OM veel meer interne onderzoeken van de politie in Amsterdam en Rotterdam meldde. Meldzaken zijn mogelijke strafbare feiten die de integriteit van het overheidsfunctioneren kunnen raken en waarnaar onderzoek wordt gedaan door een andere opsporingsinstantie dan de Rijksrecherche. Concreet betekent dit een verplichte melding van alle (mogelijke) strafbare feiten gepleegd door opsporingsambtenaren –vooral onderzoeken van de interne onderzoeksbureaus van de politie - en alle aan de functie te relateren (mogelijke) strafbare feiten gepleegd door functionarissen in dienst van de (semi-) overheid.

De criminele inlichtingeneenheid (CIE) van de Rijksrecherche deed 31 onderzoeken (2002:34). Dit zijn informatieonderzoeken die moeten leiden tot een volledig strafrechtelijk onderzoek of deze laatste categorie ondersteunen.

De aard van de in totaal 133 (102 + 31) onderzoeken was als volgt:

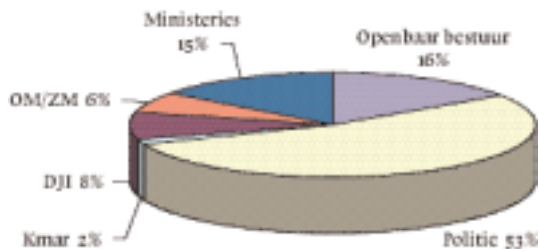
	2002		2003	
	abs.	rel.	abs.	rel.
Corruptie en fraude	49	37%	51	38%
Valsheid in geschrift	5	4%	7	5%
Schending van bevoegdheden	15	11%	11	8%
Schietincidenten	14	11%	13	10%
Geweldgebruik	6	5%	7	5%
Celdoden	19	15%	18	14%
Ontsappingen	3	2%	2	2%
Zedendelicten	3	2%	1	1%
Vermogensdelicten	6	5%	4	3%
Drugshandel	3	2%	6	5%
Overig	8	6%	13	10%
	131	100	133	101

De categorie ‘overig’ bevat zaken als meened, oplichting, smaad, laster en andere commune delicten.

In het westen van het land kwam 53% van de onderzoeken binnen, 24% had betrekking op het noorden en oosten van het land en 23% op het zuiden. De voorraad nog te behandelen zaken was eind 2003 50 (2002:58 en 2001:67).

Er werden in 2003 129 zaken afgehandeld (2002: 130). Het aandeel afgehandelde corruptieonderzoeken was 37%, van de nieuwe zaken had 35% betrekking op corruptie. De Rijksrecherche heeft in 2003 55 processen-verbaal, 13 rappor-

Afgehandelde zaken per instantie

ten en 64 andere producten (tussenrapportages, brieven en analyses naar aanleiding van onderzoeken) geproduceerd.

De normen op het gebied van doorlooptijden werden over het algemeen ruim gehaald. Voor de veel voorkomende onderzoeken 'schietincidenten' en 'celdoden' werden de gestelde tijdsnormen echter

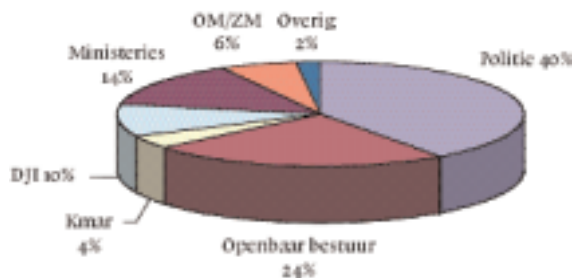
ruim overschreden. Voor een schietincident staat een termijn van gemiddeld 46 dagen, voor een onderzoek naar een celdode is dat 45 dagen. In 2003

Jelly Albronda-Dijkstra, recherche-assistent

Aarde levert een energierichting die de ondersteuning vormt van ieder proces.

Ingekomen corruptie-onderzoeken per instantie

bedroegen die gemiddelden echter respectievelijk 73 en 77 dagen. Dit had te maken met het feit dat sommige onderzoeken naar celdoden gecompliceerder waren dan gemiddeld (met vaak langdurig onderzoek bij het Nederlands Forensisch Instituut) en het onderzoek naar de schietpartij/gijzeling in de rechtbank Arnhem van januari 2003, dat onder de noemer 'schietincident' werd geboekt, aan het eind van het verslagjaar nog niet was afgesloten.

Wat verder opvalt :

- Al jarenlang komt ongeveer de helft van de zaken van de Rijksrecherche vanuit de politieorganisatie;
- Niet alleen het aantal onderzoeken stabiliseert, maar ook de verdeling van de onderzoeken naar aard is redelijk stabiel (met name corruptie en fraude, schietincidenten en celdoden);
- In het onderzoeksaanbod heeft al geruime tijd meer dan één derde van het totaal betrekking op corruptie.

Dodelijk ongeval

Op 24 juli 2003, in de ochtenduren, werd door een arrestatieteam van de politie een verdachte aangehouden die overgebracht moest worden naar een politiebureau. Twee leden van het arrestatieteam reden met te hoge snelheid met de aangehouden verdachte over de N 224 onder Ede. Tijdens een inhaalmanoeuvre raakte de bestuurder van het politievoertuig de verhoging van een vluchtheuvel in het midden van de weg waardoor beide linkerbanden van het voertuig lek raakten. Vervolgens kwam het voertuig in de rechterberm terecht en slipte door naar de linkerweghelft waar het in botsing kwam met een auto die vanuit de tegenovergestelde richting kwam. Na deze botsing kwam het politievoertuig tegen een boom tot stilstand. Zowel de aangehouden verdachte als de beide leden van het arrestatieteam

kwamen daarbij om het leven. De bestuurder van het andere voertuig raakte gewond. Door de Rijksrecherche werd onder meer een onderzoek verricht naar de remmen van het politievoertuig omdat dit voertuig eerder naar de garage was geweest vanwege bijgeluiden bij het remmen. De remschijven werden voor nader onderzoek in beslaggenomen. Verder werd vastgesteld dat het verkeersbord op de vluchtheuvel dat aangeeft dat bestuurders de vluchtheuvel rechts moeten passeren, tamelijk ver voor het begin van de verhoogde vluchtheuvel geplaatst was. Misschien schatte de bestuurder van de politieauto daardoor het moment verkeerd in waarop hij weer naar de rechter rijstrook moest. Door de tragische afloop van het ongeluk zal hierover echter nooit duidelijkheid ontstaan.

Beleid

Aard van de Rijksrechercheorganisatie

De Rijksrecherche is onderdeel van de Nederlandse politie. De dienst heeft een opsporingstaak en richt zich op ambtenaren. De Rijksrecherche is het enige politieonderdeel dat qua taak en beheer ‘niets te maken heeft’ met het ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties (BZK). Korpsbeheerder van de Rijksrecherche is het College van procureurs-generaal en daarmee indirect de minister van Justitie.

Waar andere politieonderdelen steeds dual worden aangestuurd (burgemeester en officier van justitie) kent de Rijksrecherche een puur justitieel gezag.

De Rijksrecherche wordt gezien als onderdeel van het openbaar ministerie (OM) met een van andere OM-onderdelen afwijkend en geheel eigen karakter.

De rechtspositie van de medewerkers van de Rijksrecherche wordt wel bepaald in het overleg tussen het ministerie van BZK en de politievakorganisaties.

De constructie zoals hierboven in het kort uiteengezet, heeft alles te maken met de zo onafhankelijk mogelijke positionering van de Rijksrecherche in het opsporings- en overheidsveld.

Verhuizing

De voorbereiding van de verhuizing naar en de ingrijpende verbouwing van het nieuwe hoofdkantoor in Den Haag vergden met name van de afdeling bedrijfsvoering veel aandacht. Bijzondere belangstelling ging daarbij uit naar de beveiliging van het pand en de screening van (onder-)aannemers en hun personeel. De inlichtingen- en opsporingsdienst van het ministerie van VROM (VROMIOD) werd ingeschakeld om ook op de bouwplaats te onderzoeken of alleen gescreende en bevoegde werknemers aanwezig waren.

Met de verhuizing werd binnen anderhalf jaar het aantal rijksrecherchevestigingen teruggebracht van zes naar drie (naast Den Haag de locaties Zwolle en Den Bosch).

Han van Duren,
manager executieve ondersteuning

We zien soms behoorlijk zweverige figuren voorbij komen, maar blijven met beide voeten op de aarde. Alleen bruikbare informatie wordt door onze CIE aan de collega's ter beschikking gesteld.

Zaakvolgsysteem

Aan het eind van het verslagjaar werd bij de Rijksrecherche het zogenaamde ‘zaakvolgsysteem’ in gebruik genomen. Tot dan moest handmatig gezocht worden naar bepaalde bijzonderheden over lopende of in het verleden uitgevoerde onderzoeken. Het nieuwe ‘web-based’ systeem voorziet in een systematische bevragingsmogelijkheid van onderzoekskenmerken en bewaakt de procedure en de voortgang van lopende onderzoeken. In de toekomst zullen ook gegevens van onderzoeken uit eerdere jaren worden ingebracht.

Samenwerking

Geregeld vond overleg plaats met het bureau veiligheid en integriteit van de Dienst Justitiële Inrichtingen, het interne onderzoeksbureau van de belastingdienst, de inlichtingen en opsporingsdienst van het ministerie van VROM (VROMIOD), de fiscale inlichtingen- en opsporingsdienst (FIOD), het bureau operationele zaken van het ministerie van Justitie, de immigratie- en naturalisatiedienst (IND), de Koninklijke Marechaussee en de sociale inlichtingen en opsporingsdienst (SIOD). Daarnaast werd veelvuldig samengewerkt met de bureaus interne onderzoeken (BIO's) van de politieregio's. Een bijzonder langdurige samenwerking vond plaats met de regionale recherche van de politie Gelderland Midden. Met het BIO van de politie Amsterdam Amstelland werd een gezamenlijke themadag gehouden. De Rijksrecherche werd waarnemer in de adviescommissie Politie en Integriteit van de Raad van Hoofdcmissarissen. Aan de portefeuillehouders Integriteit van de beraden van korpsbeheerders, hoofdofficieren van justitie en korpschefs van politie werd een presentatie gegeven. Aan de landsrecherche Curaçao werd in een onderzoek langdurige assistentie verleend.

Kwaliteit onderzoek

Er werd binnen het ABRIO project van politie en OM meegevoerd aan goede protocollen, processen en procedures. De pilot met de Infodesk van de politie Gelderland-Zuid was een succes en werd voortgezet in een structureel samenwerkingsverband. Na afloop van de onderzoeken werd standaard aan klantmeting bij het openbaar ministerie gedaan – de primaire opdrachtgever waaruit over het algemeen een tevreden reactie naar voren kwam. Alleen de duur van de inzetprocedure was een enkele keer voorwerp van kritiek. De klantmeting zal in de toekomst verbreed worden. Over het onderzoek naar de corruptiedossiers

Monique Wiegel, managementassistent

Met de start van het project Buitenlandse corruptie wordt onze rijksrecherchewereld er één van aardse omvang.

van de Rijksrecherche publiceerden de VU-onderzoekers Nelen en Nieuwendijk het boek ‘Geen ABC, analyse van rijksrecherche-onderzoek naar ambtelijke en bestuurlijke corruptie’ (zie ook het jaarverslag van 2001). Naar aanleiding van de Gréco-evaluatie over Nederland (onderzoek van een speciale groep van de Raad van Europa naar door landen getroffen anti-corruptie-maatregelen) werd door de Rijksrecherche een aantal aanbevelingen gedaan om de opsporingspraktijk te verbeteren.

Organisatie ontwikkeling

In het eerste jaar van de werking van het nieuwe Beleidsplan werden stappen gezet om de Rijksrecherche om te vormen van een louter op activiteiten gerichte organisatie naar een meer proces gestuurde organisatie. Nieuwe medewerkers voor beleidsontwikkeling en kwaliteitszorg gaven hieraan belangrijke impulsen. Een nieuwe klachtregeling werd aan het College aangeboden en een privacy-scan door de gehele organisatie zorgde voor aanpassingen en actualiseringen van maatregelen die moeten borgen dat adequaat met persoonsgegevens wordt omgegaan.

Buitenland

In het kader van het leggen van contacten en het opdoen van nieuwe expertise werd een aantal bezoeken aan het buitenland afgelegd. De directeur sprak een conferentie van Interpol in Hong Kong toe en bezocht de ICAC, de organisatie die voor een succesvolle aanpak van corruptie in Hong Kong verantwoordelijk is. Het Europese samenwerkingsproject met Polen werd in het voorjaar afgerond en in september werd een bezoek gebracht aan de Hongaarse evenknie van

Wim van Engeland, voorzitter OR

Moge de werkzaamheden van de Rijksrecherche in goede aarde vallen!

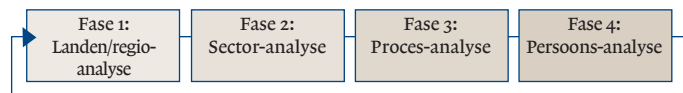
de Rijksrecherche. Gericht op informatie over het middel ‘integrity testing’ bezocht één van de regiomanagers de Metropolitan Police in Londen. Aan de ‘inspection board’ van het Turkse ministerie van algemene zaken werd de Nederlandse benadering van integriteitsproblematiek uitgelegd. In Dublin vond een internationale conferentie plaats over politie-ethiek, die door een rijksrechercheur bezocht werd. In Belgrado werd deelgenomen aan een Balkan-conferentie waarin gezocht werd naar de juiste corruptieaanpak in Servië.

Buitenlandse corruptie

In de tweede helft van het jaar werd indringend met de afdeling Integriteit van het accountantskantoor Deloitte samengewerkt om te komen tot een plan van aanpak voor de buitenlandse corruptiebestrijding.

Van zaken waarbij Nederlandse bedrijven buitenlandse ambtenaren omkopen wordt vrijwel nooit aangifte gedaan. Het door Nederland ondertekende OECD-anti-corruptie verdrag uit 1997 gaat ervan uit dat deze zaken zich met enige regelmaat in het internationale handelsverkeer voordoen en dit leidde tot de conclusie dat landen actief op zoek moesten gaan naar overtredingen in deze sfeer. Met behulp van interne en externe deskundigen werd een ‘trechterbenadering’ ontwikkeld die centraal zal staan in de projectmatige aanpak van dit onderwerp door de Rijksrecherche. De onderzoeksstrategie in het plan van aanpak is gebaseerd op ketenmanagement.

Onderstaand schema geeft de fasen van de onderzoeksstrategie op hoofdlijnen weer:

Iedere fase is onderverdeeld in een aantal stappen, waarbij uit tevoren benoemde bronnen informatie wordt verzameld. Dit moet leiden tot landen, sectoren, processen en personen waarvan de kans aanzienlijk is dat corrupte praktijken aan de orde zijn. Toegespitst op de aldus verkregen doelen zullen vervolgens zo mogelijk opsporingsmiddelen worden ingezet om de gemaakte risico analyse te toetsen. Nederlandse burgers of bedrijven zouden bijvoorbeeld in een bepaalde streek in Polen met grote corruptierisico's geconfronteerd kunnen worden als ze daar een bepaald agrarisch bedrijf willen opzetten. De Rijksrecherche zou daar dan gericht op gaan werken (wellicht ten overvloede: het betreft hier een hypothetisch voorbeeld).

Informatie en Communicatie Technologie

Steeds vaker bood ICT directe ondersteuning aan het primair proces. In het kader van de verhuizing moest niet alleen het kabelnetwerk, maar ook de telefooncentrales worden verhuisd en opnieuw worden opgebouwd. Daarbij was er een grote afhankelijkheid van externe dienstverleners als de KPN en de IT organisatie van de Nederlandse politie. Tevens was bij het verhuizen de aanpassing van de inbelvoorziening een punt van aandacht. De inbelvoorziening maakt het voor onderzoekers mogelijk vanuit huis toegang te krijgen tot het beveiligde interne rijks-recherchenetwerk.

Paul Schouten, misdaadanalist

De aarde heeft volgens aardwetenschappers een zelf-reinigend vermogen. Het werk van de Rijksrecherche is voor mij een voorbeeld van het zelfreinigend vermogen van de overheid. Ook biedt de aarde ons vaste grond onder de voeten. We moeten zeker niet vergeten met beide benen op die grond te blijven staan.

In het verslagjaar heeft de Rijksrecherche een eigen Intranet gekregen. Meer en actuele informatie kan op deze wijze binnen de gehele organisatie worden uitgewisseld. Ook is de Rijksrecherche aangesloten op een aantal externe bronnen zoals Justitieweb, het Politiekennisnet en het LSOP web. De tapkamers zijn voorzien van nieuwe hard- en software, Windows 2000 en MS Office XP om de uitwisseling van data met het interne netwerk te vereenvoudigen.

In 2003 zijn er –soms op basis van Abrio-producten- veel standaardformulieren voor het primaire en ondersteunende proces bij de Rijksrecherche ontwikkeld.

De afdeling ICT heeft verder een nieuwe hardware ‘registratietool’ ontwikkeld waardoor een meer actief en accuraat beheer van de hardware mogelijk is.

Tenslotte kan worden vermeld dat het meerjaren automatiseringsplan geactualiseerd is om in samenwerking met de afdeling financiën tot een gezamenlijk meerjaren inkoopplan te komen.

Een bijzonder stukje aarde

De Staten van Holland hadden de voortdurende zorg om hun troepen en vestigingen van voldoende munitie en wapens te voorzien. Moeizame en chaotische aankopen versterkten de behoefte aan een eigen, centrale kanongietterij. Om beter in te kunnen spelen op de behoefte aan nieuw geschut, besloten de Staten van Holland in 1665 een eigen kanongietterij te bouwen op een onbebouwd stuk grond net buiten de singels van Den Haag, in de hoek van de Zandsloot, het latere Smidswater. Dat stuk Smidswater is nu de Kanonstraat. Op 24 augustus 1665 werd de eerste steen gelegd van de kanongietterij. Tot in de 19e eeuw bleef de kanongietterij in gebruik. Bij het bombardement op het Bezuidenhout op 3 maart 1945 is de kanongietterij echter onherstelbaar verwoest.

Het College van procureurs-generaal heeft de voortdurende zorg om het niveau van de Rijksrecherche op peil te houden. Aan het begin van de 21e eeuw versterkte een rapport van

wijze mannen de behoefte aan een centraal gehuisveste Rijksrecherche. Om beter te kunnen inspelen op de behoefte aan een efficiënt en doelmatig werkende Rijksrecherche werd door het College van procureurs-generaal in 2003 besloten een eigen hoofdkantoor voor de Rijksrecherche in Den Haag te verwerven en wel op een stuk grond gelegen aan de Kanonstraat. Het gebouw werd na een grondige renovatie op 5 januari 2004 door de Rijksrecherche in gebruik genomen.

Op het stuk grond waar eens werd gewerkt ten behoeve van 's lands verdediging, wordt thans gewerkt aan de bescherming van de integriteit van 's lands ambtenaren en bestuurders.

De Kanonstraat te Den Haag, met recht een bijzonder stukje aarde!

Gijzeling in Arnhem

In januari vond in één van de zittingszalen van het Paleis van Justitie in Arnhem een gijzeling plaats waarbij meerdere personen, waaronder een officier van justitie, enige tijd onder dreiging van geweld van hun vrijheid werden beroofd. De gijzelnemer, gedetineerd in het Huis van Bewaring, maakte gebruik van twee vuurwapens. Eén van de vuurwapens had hij onder bedreiging afhandig gemaakt van een parketwachter. Door een arrestatieteam van de politie werd een einde gemaakt aan de gijzeling. Tijdens de actie werd de gijzelnemer gedood en de officier van justitie gewond. Door de Rijksrecherche werd een onderzoek ingesteld naar het schietincident en de inzet van het arrestatieteam. Samen met de politieregio Gelderland-Midden werd gekeken naar de wijze waarop de gijzelnemer in het bezit kon komen van een vuurwapen en naar de procedures van vervoer en fouillering van gedetineerden.

Uit het onderzoek naar de wijze van optreden van het arrestatieteam kwam naar voren dat de officier van justitie gewond werd door een kogel van het arrestatieteam. De Hoofdofficier van justitie concludeerde op grond van het onderzoeksrapport dat het arrestatieteam adequaat en professioneel had opgetreden en dat er geen sprake was van een strafbaar feit. Het onderzoek naar de vraag hoe

een gedetineerde over een wapen kon beschikken, leidde tot de verdenking dat het wapen over de muur van het Huis van Bewaring werd gegooid.

Zowel de vermoedelijke opdrachtgever als degene die het wapen over de muur zou hebben gegooid, werden aangehouden. Door het onderzoeksteam werd een rapport opgesteld met verbeteringsvoorstellen ten aanzien van de beveiliging van o.a. Paleizen van Justitie en Penitentiaire Inrichtingen en het vervoer en het fouilleren van gedetineerden.

De verwachting is dat deze voorstellen zullen worden overgenomen. Ook werd een deelonderzoek ingesteld naar de omkoping van twee penitentiaire inrichtingswerkers. Deze twee werden aangehouden en in voorlopige hechtenis gesteld. Procesverbaal terzake ambtelijke corruptie en omkoping werd opgemaakt. Overigens hadden zij niets te maken met het naar binnensmokkelen van het wapen. Tevens nam het Openbaar Ministerie in Arnhem het initiatief om te komen tot het in een vroeg stadium vastleggen van het risicoprofiel van een verdachte. Inmiddels heeft het College van procureurs-generaal een uniform voorgeleidingsformulier ingevoerd, waarin plaats is voor het risicoprofiel. Met ingang van 1 januari 2004 is dit formulier landelijk voorgeschreven.

Gulle politieman

In 2002 kwam bij de politie in het oosten van het land informatie binnen dat een agent van politie zich schuldig zou maken aan het dealen in XTC en het verstrekken van informatie uit politieregisters. Eind 2002 startte het onderzoek van de Rijksrecherche tegen de verdachte politieman. Telefonische gesprekken werden afgeluisterd en het Bedrijfs Processen Systeem (BPS) van de politie werd geraadpleegd. Uit het onderzoek in BPS werd duidelijk welke mutaties en dossiers door de verdachte werden geraadpleegd. Het vermoeden werd bevestigd dat de politieman beschikte over verdovende middelen en dat hij zijn ambtseed en geheimhoudingsplicht schond. Het onderzoek leidde begin maart 2003 tot de aanhouding van de politieman. Gelijktijdig werden doorzoekingen gedaan in zijn

woning en in zijn werkkast, kledingkast en wapenkluis in het bureau van politie waar hij werkzaam was. In de ouderlijke woning werden, op aanwijzing van de verdachte, 40 XTC tabletten aangetroffen. De verdachte politieman werd in totaal twintig keer gehoord. Hij verklaarde de XTC pillen voor eigen gebruik te hebben gekocht en deze nooit te hebben doorverkocht. Wel verklaarde hij aan mensen in zijn vriendenkring XTC pillen te hebben weggegeven zoals anderen “een pilsje weg geven”. Voor de handel in drugs is hij veroordeeld. De schending van de geheimhoudingsplicht werd door hem bekend. De agent is veroordeeld tot een gevangenisstraf van 6 maanden voorwaardelijk met een proeftijd van 2 jaar, een werkstraf van 240 uur en een geldboete van 500 euro.

Personeel

Eind 2003 is ook de personeelsafdeling vanuit het Kantongerechtsgebouw in Tiel vertrokken naar de nieuwe huisvesting in de Kanonstraat in Den Haag. Met inachtneming van het voor de medewerkers afgesproken sociaal beleidskader is de verhuizing naar volle tevredenheid gerealiseerd.

De formatie is in 2003 vastgesteld op 106 formatieplaatsen, exclusief de chauffeurs van het College van procureurs-generaal die beheersmatig bij de Rijksrecherche zijn ondergebracht (4 formatieplaatsen). De formatie is verdeeld over directie, regio's, de afdeling executieve ondersteuning en bedrijfsvoering. Binnen de verschillende organisatie onderdelen is de formatie verder gedifferentieerd naar organieke functie. In 2004 zal de formatie nader worden afgestemd op nieuwe ontwikkelingen binnen de diverse taakvelden en de uitbreiding met het taakveld bestrijding van 'buitenlandse corruptie'.

De bezetting is een variabel gegeven. Per december 2003 was de bezetting, exclusief de chauffeurs van het College, uitgedrukt in fulltime arbeidsplaatsen, als volgt:

– aantal mannen	82
– aantal vrouwen	14
– totaal	96

De bezetting van medewerkers die gebruik kunnen maken van de Tijdelijke Ouderenregeling (TOR) was per december 2003 in totaal 23. Het betreft zowel medewerkers die met de TOR zijn gegaan als medewerkers die in de komende jaren met de TOR kunnen gaan. Deze medewerkers blijven op de begroting van de Rijksrecherche drukken tot het moment dat voor hen de datum van functioneel leeftijdsontslag (FLO) is bereikt. Daardoor blijven deze vacatures lang (2 jaar) open staan. Van grote invloed op de bezettingsgraad van de formatie waren ook de bezuinigingen bij de rijksoverheid. Dat leidde in het begin van het verslagjaar tot een vacaturestop. Als gevolg van de doorwerking van de zgn.

veiligheidsenvelop kon de stop in de tweede helft van het jaar worden opgeheven en volgde zelfs enige formatieophoging.

Ziekteverzuim

Het percentage ziekteverzuim in 2003 is evenals in 2002 relatief laag te noemen. Het bedroeg inclusief verzuim van meer dan 1 jaar, 4,73%. Het nieuwe protocol ziekteverzuim is in 2003 vastgesteld en geïntroduceerd.

In 2003 werden de vergaderingen van het Sociaal Medisch Team (SMT) nog gehouden met informatie van verschillende bedrijfsartsen van de ARBO dienst. In 2004 zal er één bedrijfsarts zijn voor de gehele Rijksrecherche.

Vorming en opleiding

De in 2003 nieuw aangetrokken onderzoekers werden opgegeven voor de opleiding tot rijksrechercheur aan de Vrije Universiteit in Amsterdam. Gebruikelijk is dat zij voorafgaande aan deze opleiding hun certificaat hulpofficier van justitie halen. Alle rijksrechercheurs zijn namelijk hulpofficier van justitie. Overigens heeft dit certificaat een beperkte geldigheidsduur. Voor het verstrijken van de geldigheidsdatum dient opnieuw een proeve van bekwaamheid te worden afgelegd, wil men in aanmerking komen voor behoud van de certificering.

Naast de hiervoor genoemde opleiding en cursus werd in 2003 gebruik gemaakt van het cursusaanbod van het LSOP ten behoeve van nadere specialisatie binnen de functies en onderhoud van de actuele juridische kennis. In het kader van de invoering van competentie management ondergingen leidinggevenden en onderzoekscoördinatoren gerichte trainingen. Door het ondersteunend personeel werd in 2003 weinig gebruik gemaakt van cursussen en opleidingen.

De Integrale Beroepsvaardigheden Training (IBT) van de executieve medewerkers leverde problemen op. Deze hadden niet zo zeer te maken met de inhoudelijke training zelf, als wel met de voorgeschreven uitrusting. Vuurwapendragenden bij de Nederlandse Politie mogen dat alleen zijn indien zij tevens zijn uitgerust met en geoefend in het gebruik van handboeien, wapenstok, pepperspray en dienstpistool. Voor recherchepersoneel levert een dergelijke instructie bij de uitoefening van hun functie praktische problemen op. Zij treden immers op in burgerkleding en kunnen de uitrustingsstukken niet op ordentelijke wijze kwijt.

Bert van Burink, rijksrechercheur

Gij zult tot stof wederkeren

Buitengewoon opsporingsambtenaar

Sinds de reorganisatie kent de Rijksrecherche de functie recherche assistent. Voor het uitoefenen van deze functie is het noodzakelijk dat men beschikt over buitengewone opsporingsbevoegdheid als omschreven in het Besluit Buitengewoon Opsporingsambtenaar van 1994 waartoe een opleiding dient te worden gevolgd. Daarnaast is het noodzakelijk om het vereiste algemeen en direct toezicht te regelen zodat de recherche assistenten als buitengewoon opsporingsambtenaar (BOA) kunnen worden ingezet. Omdat het genoemde Besluit niet voorziet in de mogelijkheid bij de Rijksrecherche BOA's aan te stellen is dit tijdelijk via het Korps Landelijke Politie Diensten (KLPD) geregeld. Daardoor konden in 2003 vier recherche assistenten als BOA worden beëdigd. Helaas werd het Besluit Buitengewoon Opsporingsambtenaar in 2003 nog niet aangepast.

ARBO

Een risico-inventarisatie en -evaluatie is in 2003 niet opgemaakt. Nu het nieuwe hoofdkantoor in 2004 is betrokken, zal dat jaar wel een dergelijk rapport worden opgemaakt. Tevens zal dan nader vorm en inhoud worden gegeven aan de Bedrijfs hulpverlening (BHV).

Wel zijn in het kader van de zorg voor goede arbeidsomstandigheden activiteiten ontwikkeld om bijvoorbeeld aangepaste werkplekken te realiseren. Tevens wordt rekening gehouden met de ARBO normen bij onder meer de aanschaf van nieuw meubilair. Een herbezinning vond plaats op de toepassing van de Arbeidstijdenwet.

Richard de Bruijn,
personeels management adviseur

De aarde draait... en de Rijksrecherche? De aarde draait om de zon; waar draait het bij de Rijksrecherche eigenlijk om.....?

Personeelsadministratie en -registratie

De beleids- en beheersactiviteiten op het gebied van personeel worden uitgevoerd door het bureau personeelszaken. Eén van de onderdelen is de personeelsadministratie en -registratie. De werkzaamheden die worden uitgevoerd verlopen stroef omdat de systemen die hiervoor gebruikt worden en de organisatie hieromheen niet optimaal werken. Dit wordt mede veroorzaakt door het feit dat het personeel bij de Rijksrecherche de politie-rechtspositie heeft en dus afwijkt van de rechtspositie van het personeel bij Justitie.

In 2003 zijn de eerste stappen gezet om de salarisadministratie onder te brengen bij een politieregio.

Rechtspositie

Zoals gesteld heeft het personeel bij de Rijksrecherche een andere rechtspositie dan het personeel bij Justitie. Het personeel bij de Rijksrecherche valt onder de werking van het Besluit algemene rechtspositie politie (BARP). De CAO voor het politiepersoneel wijzigt veelvuldig en individualiseert steeds meer, waardoor de beheersactiviteiten voor het bureau personeelszaken toenemen. Aangezien het welhaast ondoenlijk is om de politie CAO op alle onderdelen in eigen beheer uit te werken, wordt in dit opzicht aansluiting gezocht bij een politieregio zodat gebruik kan worden gemaakt van de aldaar aanwezige kennis en regelingen. Vervolgens kunnen deze in eigen beheer worden toegespitst op het personeel bij de Rijksrecherche.

Het ligt voor de hand om de keuze hierbij te laten vallen op de politieregio waar ook de salarisadministratie wordt ondergebracht. Naar aanleiding van gerezen problemen werd een controleslag ingezet bij het Algemeen Burgerlijk Pensioenfonds (ABP).

Screening

De screening van nieuw personeel door de Algemene Inlichtingen- en Veiligheidsdienst (AIVD) levert al jarenlang problemen op. In de praktijk duurt deze screening gemiddeld 3 à 4 maanden. Van een herhaalde screening (van zittend personeel) is in het geheel nog geen sprake. Daarom heeft de Rijksrecherche afgezien van de AIVD screening voor administratief personeel, ICT-medewerkers uitgezonderd. Nieuwe administratieve medewerkers worden vanaf begin 2003 door de eigen criminele inlichtingen eenheid (CIE) van de Rijksrecherche onderzocht.

Financiën

Door de diverse bezuinigingsmaatregelen zag het er aanvankelijk somber uit.

Het niet toekennen van de loon- en prijscompensatie 2002/2003 zou ingrijpende financiële gevolgen hebben voor het financieel beleid. Door het slechts deels invullen van vacatures en een aanscherping van de beschikbaar gestelde budgetten heeft de Rijksrecherche, financieel gezien, de eerste stap gezet naar een sluitende begroting 2003. Lopende het jaar bleken de bezuinigingsmaatregelen echter mee te vallen. Het beschikbaar komen van extra middelen en het alsnog toekennen van de loonbijstelling 2003 gaf de nodige lucht, waardoor de Rijksrecherche aan het eind van het jaar zelfs een lichte onderuitputting had.

Financieel gezien stond 2003 in het teken van de toegestane formatieve uitbreiding als gevolg van de taakuitbreiding ‘buitenlandse corruptiebestrijding’ en de herhuisvesting van de regio West I (binnen Den Haag), West II (vanuit Amsterdam) en de afdelingen executieve ondersteuning, bedrijfsvoering en directie (vanuit Tiel) in Den Haag. Ook de financiële nazorg van het in augustus 2002 in Zwolle in gebruik genomen pand vergde de nodige aandacht.

De onderstaande elementen hebben een belangrijke rol gespeeld bij de realisatie van het personele budget:

- Het alsnog beschikbaar stellen van de loonbijstelling in juli 2003;
- Het moeizame verloop van een snelle vacaturevervulling mede als gevolg van de te lange duur van de veiligheidsonderzoeken door de AIVD;
- Het aantrekken van reguliere krachten op formatieplaatsen waar voorheen (kostbare) externe krachten moesten worden ingehuurd;
- Het terugdringen van overwerk en het wegwerken van verlofstuwmeren;
- De financiële gevolgen van 2003 die voortvloeien uit de ‘Regeling Sociaal beleid Rijksrecherche’.

Op materieel gebied is een duidelijke tendens waarneembaar op het gebied van vervoer. Vaker dan in het verleden wordt gekozen voor een dienstauto voor het maken van dienstreizen in plaats van het gebruikmaken van het privé voertuig. De wijzigingen op fiscaal terrein spelen hier zeker een rol bij. Omdat dienstauto's relatief kostbaarder zijn dan de inzet van privé voertuigen voor de dienst heeft voortzetting van deze tendens op termijn nadelige financiële gevolgen.

Financieel overzicht 2003

(Bedragen x € 1000)

	Budgettair kader	Bijgesteld budget	Realisatie
Personeel en materieel	7.990,0	9.074,8	9.005,5
Waarvan			
Personele uitgaven	6.454,5	7.137,1	6.779,8
Materiële uitgaven	1.535,5	1.937,7	2.225,7
Gerechtskosten	116,0	118,0	110,5
Ontvangsten	p.m.	111,6	119,2

Naast de inrichtingskosten van het nieuwe pand stond 2003 in het teken van de integratie van de vaste activa administratie in het systeem 'JURIST 2002'. De afschrijvingstermijnen, die in overeenstemming zijn gebracht met nieuwe landelijke voorschriften, hebben geleid tot een herijking van de vervangings- en uitbreidingsinvesteringen. Vooral op het gebied van de hardware hebben daardoor extra investeringen plaatsgevonden. Dit heeft ook te maken met de beoogde invoering van het baten en lasten bij het Openbaar Ministerie in januari 2007.

De Rijksrecherche participeert al enige jaren in het aftapcentrum (het afluisteren van telefoons is een vaak door de Rijksrecherche toegepast opsporingsmiddel) van het KLPD. Gelet op de snelle ontwikkelingen op dit terrein –de technische vernieuwingen volgen elkaar steeds sneller op moet in de komende jaren rekening worden gehouden met extra financiële kosten.

Arno Hol, kwaliteitsmedewerker

Ieder atoom in ons lichaam, behalve de oeratoom waterstof, werd ooit opgebouwd in sterren die ontstonden, oud werden en ontploften lang voordat onze zon en aarde er waren. U en ik, maar ook ieder dier en elke plant bestaat dus uit die sterrenstof. Dat relatieveert behoorlijk. Voel je gewoon af en toe eens lekker nietig, ik spreek uit ervaring, het helpt...

Corruptie bij de Rijksgebouwendienst

In september 2003 kwam bij de Inlichtingen- en Opsporingsdienst van het Ministerie van Volkshuisvesting, Ruimtelijke Ordening en Milieu (VROM) het bericht binnen dat een medewerker bij de Rijksgebouwendienst (RGD), vallend onder VROM, naast zijn functie bij de RGD een adviesbureau zou hebben.

Genoemd (vastgoed) adviesbureau zou een uiterst dubieuze rol spelen met betrekking tot de werkzaamheden van die medewerker in relatie tot zijn functie bij de Rijksgebouwendienst.

Uit onderzoek door de Rijksrecherche en de Inlichtingen en Opsporingsdienst van VROM bleek dat de betreffende RGD medewerker contacten onderhield met gebruikers van gebouwen omtrent de daaraan uit te voeren werkzaamheden, dat hij de planning daarvoor verzorgde en tevens zorgde voor de aanbesteding van de werkzaamheden.

Uit onderzoek in de administratie van de RGD bleek dat er diverse onderhoudswerkzaamheden zouden zijn uitgevoerd aan objecten waarvoor door de betrokken RGD medewerker factuurregistratieformulieren waren opgemaakt en door hem waren ondertekend voor de controle op de uitgevoerde werkzaamheden. Op grond van deze controle was tot

uitbetaling overgegaan. Hoe pijnlijk ook, er zouden zelfs werkzaamheden zijn uitgevoerd aan een Justitiegebouw. In strijd met de waarheid bleken door de RGD medewerker handtekeningen geplaatst te zijn op factuurregistratieformulieren voor leveranties of verrichte werkzaamheden. Wat was nu het voordeel voor de betreffende RGD medewerker? Hij kocht b.v. kunstwerken voor bijna € 300.000 bij een kunstwinkel en liet op de factuur zetten: “Herstel-en restauratiewerkzaamheden aan kunstwerken”. De RGD ging tot betaling over. Ook diende hij via een vriend – eigenaar van een vastgoedbedrijf – valse facturen in bij de Rijksgebouwendienst. De RGD ging over tot betaling aan dit bedrijf waarvan de RGD medewerker 25% ontving. In totaal werd door de RGD bijna € 400.000 betaald aan dit vastgoedbedrijf.

Verder kocht de verdachte nog meer kunstwerken, auto's en liet hij valse facturen opstellen voor werkzaamheden – bestaande uit adviezen en ontwerpen - die niet of slechts ten dele waren uitgevoerd.

Inmiddels heeft de betrokken RGD medewerker zich voor de rechter moeten verantwoorden en werd hem een straf opgelegd. Het onderzoek heeft ook geleid tot verdere onderzoeken, doorzoekingen en aanhoudingen. Wordt vervolgd!

Security alarm

Door een inwoner van Enschede werd verklaard dat hij van een politieman meerdere keren vertrouwelijke politieinformatie zou hebben ontvangen. Op de gegevens die over de inwoner in het Bedrijfs Processen Systeem van de politie (BPS) aanwezig waren, werd een zogenaamd security alarm aangebracht. Dit alarm registreert alle bevestigingen van die gegevens. Zo werd duidelijk dat de politieman, werkzaam bij de Vreemdelingendienst, deze gegevens in drie dagen tijd negen keer had bevestigd, terwijl zijn werkzaamheden geen relatie hadden met deze persoon. De Rijksrecherche werd gevraagd te onderzoeken of deze politieman inderdaad informatie ‘lekte’.

Uit het onderzoek bleek dat de politieman zich mogelijk schuldig maakte aan het schenden van het ambtsgeheim, valsheid in geschrifte, handel in soft-drugs, diefstal vanuit een woning en deelname aan criminele organisaties. Uiteindelijk bleven de verdenking van schending van het ambtsgeheim, handel in soft-drugs en diefstal uit een woning over. In november werd de verdachte aangehouden en in verzekering gesteld.

Bijdrage

In het kader van een Academische studie verdiepte één van de medewerkers van de Rijksrecherche zich in het onderwerp 'Integrity Testing'.

Op de volgende pagina's volgt een verkorte weergave van haar bevindingen.

Deze bijdrage maakt géén onderdeel uit van dit jaarbericht.

Integrity Testing

Corruptie, één van de belangrijkste onderzoeksterreinen van de Rijksrecherche, is een gecompliceerd fenomeen. Publieke corruptie tast het gezag en de betrouwbaarheid van de overheid aan. Een corrupte ambtenaar misbruikt de mogelijkheden van de overheid voor eigen voordeel en zet de eerlijke of kansarme burger op achterstand of zelfs buitenspel.

Bij het tegengaan van corruptie is het allereerst van belang een reële pakkans te creëren. Dat is lastig omdat corruptie zich in het verborgene afspeelt en omdat de elementen van het strafbare feit moeilijk te bewijzen zijn. Bovendien is informatie over corrupte handelingen moeilijk te achterhalen. Voor een goede bestrijding is het dan ook van groot belang de samenleving alert te maken op verschijningsvormen van corrupt gedrag en te bevorderen dat deze informatie eenvoudig bij de bestrijders van corruptie terecht komt.

Ook in de preventieve sfeer kan de overheid zich wapenen en maatregelen nemen om te voorkomen dat corruptie zich voordoet. Hierbij kan gedacht worden aan het vergroten van de transparantie van handelen, organisatorische maatregelen als functiescheiding en screening van personeel of het bevorderen van een gezonde omgangscultuur.

In het zoeken naar methoden om corruptie tegen te gaan kwam het in het buitenland toegepaste middel ‘integrity testing’ naar voren. Het is altijd waardevol kennis te nemen van een elders beproefde methode die kan helpen om corruptie tegen te gaan. Hierna volgt een beknopte beschrijving van deze onorthodoxe benadering. Omdat integrity testing in het buitenland voornamelijk binnen de politie wordt toegepast, is de invalshoek gericht op de Nederlandse politie. Dat neemt niet weg dat het middel voor de integriteitshandhaving binnen de gehele publieke sector van belang zou kunnen zijn.

De preventieve aanpak van politiecorruptie wordt in Nederland veelal uitgevoerd door de medewerkers van de Bureaus Interne Onderzoeken (BIO), die in nagenoeg alle regiokorpsen zijn ingericht. Zij ontwikkelen een strategie voor het korps en zijn over het algemeen de belangrijkste uitvoerders daarvan. In het kader van een studiedag voor de leidinggevenden van deze

bureaus, werd aan het einde van 2003 een enquête over preventie binnen de politiekorpsen gehouden. Hieruit bleek dat de intensiteit van de preventieve aanpak in de verschillende regiokorpsen nogal verschillend was. Dat gold ook voor de aanpak zelf.

Ook de repressieve aanpak van corruptie wordt uitgevoerd door de BIO's, behalve in ernstige gevallen wanneer de Rijksrecherche wordt ingeschakeld. De repressieve aanpak kenmerkt zich over het algemeen door een klassieke manier van Rechercheren. Wat daarbij opvalt, is dat in deze aanpak de laatste jaren weinig vernieuwing is opgetreden. Daarbij komt dat de opsporing bemoeilijkt wordt door het feit, dat het te onderzoeken subject over het algemeen zeer goed op de hoogte is van de mogelijk- en onmogelijkheden van de opsporing.

In een aantal landen zoals Engeland, de Verenigde Staten en Australië, maakt men al jaren volop gebruik van het voor ons onbekende middel integrity testing. Daaronder wordt het volgende verstaan:

“Het brengen van geselecteerde ambtenaren of werknemers van publieke of private organisaties in gecreëerde situaties, op een manier, waarbij een duidelijke mogelijkheid aanwezig is om zich op een oneerlijke, afkeurenswaardige of op een andere onjuiste manier te gedragen. Deze situaties verschijnen routinematig, dagelijks als onderdeel van de normale werkomgeving van de te testen persoon, maar het gedrag van deze persoon wordt normaal gesproken niet door het management of anderen geobserveerd, maar in de testsituatie wel.”¹

Deze beschrijving is redelijk volledig. Onderstreept moet worden dat de te testen persoon een vrije keuze moet hebben in de manier waarop hij of zij reageert. Men kan dus gewoon correct handelen, waarbij – eventueel na herhaling van de test – de conclusie kan worden getrokken dat er met de betreffende persoon niets aan de hand is.

Bij integrity tests wordt onderscheid gemaakt in twee soorten :

1 ‘At random testen’.

Daarbij kunnen alle medewerkers van een organisatie of van een organisatie onderdeel, ongeacht hun rang of positie, het onderwerp worden van een willekeurig uitgevoerde test. Voorbeelden zijn de vraag hoe er met in beslag genomen

1 R. Homel, *Integrity Testing, in Police Reform Building Integrity*, Hawkins Press, Sydney, 2003, blz. 159.

drugs wordt omgegaan, of (quasi-)dronken automobilisten hun straf kunnen ontlopen en hoe gevoelige criminele informatie behandeld wordt. Deze testen zijn vaak ook bedoeld om de kwaliteit van het werk of de regelgeving van de organisatie te testen en waar nodig te verbeteren. Maar voor individuele functionarissen kunnen daar zeker ook (nare) gevolgen aan verbonden zijn. Deze testen worden in Engeland vaak aangeduid met de term Quality Assurance Check (QAC). Een eenvoudig voorbeeld van zo'n test in de Engelse situatie is dat een onderzoeksteam bij verschillende bureaus melding maakt van een verloren portemonnee en registreert hoe deze melding wordt afgehandeld. Ook kan op een eenvoudige wijze bijvoorbeeld klantvriendelijkheid worden gemeten door een team aan verschillende politiemensen op straat de weg te laten vragen en te registreren hoe men wordt behandeld.

Enigszins buiten het kader van de omschrijving van de term integrity testing, maar wel binnen de categorie 'at random testen', valt de verplichte bloed- of urinetest bij politiemensen, met als doel het opsporen van politiemensen die verdovende middelen of alcohol gebruiken. In New York wordt door het lot bepaald welke politiemensen die dag een urine test moeten doen en in Sydney komt geheel onaangekondigd een team een districts bureau binnenvallen om aldaar monsters van de aanwezigen te nemen. Een bijkomend effect is, dat door deze vormen van testen bepaalde beschuldigingen (bijvoorbeeld van discriminatie) onderbouwd kunnen worden afgewezen.

- 2 'Targeted testen' (ook wel informatie gestuurd testen genoemd). Hiermee worden testen bedoeld die worden uitgevoerd naar aanleiding van (criminele) inlichtingen die over een bepaalde politie-medewerker bekend zijn geworden. De testen die worden ontwikkeld in deze categorie, sluiten soms nauw aan bij de (criminele) informatie die al over de medewerker bekend is. In Engeland worden deze testen de Intelligence Led Integrity Tests (ILIT) genoemd. Voorbeelden hiervan kunnen zijn: Als er informatie bekend is geworden, dat een medewerker die verantwoordelijk is voor de afhandeling van in beslag genomen goederen, waardevolle spullen daaruit wegneemt en doorverkoopt, kan deze medewerker het onderwerp van een test worden. Tijdens zijn dienst worden één of meerdere zogenaamd in beslag genomen spullen in bewaring gegeven en wordt er gekeken hoe de medewerker hierop reageert. Een ander voorbeeld is dat er geld en/of verdovende middelen in een woning worden gelegd, waarna een inbraak

wordt geënceneerd en er een melding van inbraak wordt gedaan. Ook hier worden de betrokken medewerkers geobserveerd om te zien hoe zij bij het opnemen van de inbraak in de woning omgaan met het aantreffen van het geld en de drugs.

In de praktijk is het moeilijk om het onderscheid tussen de twee testvormen zo strak te maken. Zij kunnen ongemerkt in elkaar overlopen. Het at random testen van medewerkers kan gebaseerd zijn op informatie over bepaalde probleemgebieden of een afdeling. Het at random testen vindt dan ook niet in de hele organisatie plaats, maar is gericht op die specifieke afdeling. Daarnaast hoeft het targeted testen niet perse op een bepaald individu gericht te zijn als niet bekend is wie nu precies de corruptieve handelingen verricht, maar wel bekend is in welke kleine groep medewerkers die persoon zich moet bevinden. De tests zullen dan gericht zijn op deze kleine groep medewerkers.

Integrity Testing moet zeer voorzichtig ontwikkeld en uitgevoerd worden. Het is bijvoorbeeld essentieel, dat de verleiding die op de weg van de politie-ambtenaar wordt geplaatst niet zo groot is dat het zelfs een eerlijk persoon in de verleiding brengt om te bezwijken. Het is belangrijk om je er bij de test van te verzekeren, dat de mate van verleiding niet te extreem is. Het doel is het 'testen' van de integriteit van een ambtenaar en niet het omzetten van een eerlijk persoon in een corrupt persoon via uitlokking. Hierbij kunnen de wettelijke bepalingen omtrent uitlokking als juridische check gebruikt worden, bij wat wel en wat niet is toegestaan. Hoewel deze regels per land verschillend kunnen zijn, moeten zij wel het kader van de test bepalen. Het uitgangspunt hierbij zal altijd moeten zijn: *'Is hij/zij corrupt?' en nooit: 'Is hij/zij of corrupt te maken?'*

Er zijn voor de inzet van het middel diverse voor- en nadelen te noemen.

De nadelen die met name door wetenschappers worden geuit, zijn bijna altijd terug te voeren op ethische bezwaren. Men is bang dat er een sfeer van wantrouwen onder de medewerkers ontstaat of dat mensen worden uitgelokt, of dat mensen gedrag gaan vertonen, dat zij anders niet zouden hebben vertoond. De voordelen worden over het algemeen genoemd door politiemensen, die met het middel hebben gewerkt, of afkomstig zijn uit korpsen waar het middel wordt toegepast. In het oog springend hierbij is de preventieve werking die van het middel uitgaat. Politiemensen geven aan dat zij een duidelijke gedragsverandering hebben ondergaan in verband met het feit, dat zij

tijdens hun werk rekening houden met de mogelijkheid dat zij onderwerp kunnen zijn van Integrity Testing. Daarnaast is een voordeel, dat de testen allemaal te maken hebben met de werkzaamheden van de betrokken politiemensen. Zij plegen minder inbreuk op de privacy van de mensen dan bijvoorbeeld de telefoontap in een klassiek onderzoek.

Aan het team, dat uitvoering moet geven aan het middel Integrity Testing moeten blijkens de ervaringen in de genoemde landen behoorlijke eisen worden gesteld:

- Het team dat de testen uitvoert moet er vanuit kunnen gaan, dat zij de volledige en onvoorwaardelijke steun heeft van de korpsleiding;
- Het team moet qua grootte stevig zijn opgetuigd;
- Voor leden van het testteam zijn speciale competenties vereist, zoals ervaring in gevoelige onderzoeken, ervaring met een zeer hoge graad van vertrouwelijkheid, het kunnen hanteren van afscherming, het werken met geheime technische apparatuur en het hebben van een ruime recherche achtergrond;
- Het team moet uit veel verschillende disciplines bestaan en moet indien nodig parttime of fulltime over bepaalde specialisten kunnen beschikken;
- Er moet een centrale database zijn, waarin signalen van corruptie zijn opgeslagen, voor onderlinge vergelijking, analyse-doelinden en acties. Deze informatie opslag zal aan de eisen van de privacy wetgeving moeten voldoen;

- Er moet veel aandacht worden besteed aan het verzamelen van informatie (bij burgers, criminelen, politiemensen en politiemensen die eerder al ‘de fout zijn ingegaan’). Een goede inlichtingen eenheid moet deel uitmaken van het team;
- Integrity Tests moeten ontwikkeld en uitgevoerd worden door externe onderzoekers, dat wil zeggen door onderzoekers die niet in dezelfde organisatie als de te testen persoon werkzaam zijn;
- Het team moet beschikken over eigen en voldoende observatie-capaciteit en over voldoende eigen technische mogelijkheden.

Voordat het middel kan worden toegepast moet in de organisatie volstrekt duidelijk zijn dat er getest wordt, waarom en welke consequenties de test kan hebben. Ook al is er op de test zelf goed gereageerd, het niet aan de chef rapporteren dat je bijvoorbeeld een oneerlijk voorstel is gedaan – in het kader van de test – levert in de Verenigde Staten bij sommige korpsen al stevige sancties op. Het is de vraag of iets dergelijks ook bij ons wenselijk is. Hoe het ook zij, in het buitenland heeft het middel de nodige vruchten afgeworpen. De bewustwording over de inhoud van het politievak en de ethische kanten ervan is daar door het toepassen van integrity testing sterk gestegen. Voor Nederland het proberen waard?

Rijksrecherchegebouw, locatie Den Haag

Rijksrecherchegebouw, locatie 's-Hertogenbosch

Rijksrecherchegebouw, locatie Zwolle

Meer informatie over
de organisatie en taken
van de Rijksrecherche
kunt u opvragen
bij de landelijke vestiging
te Den Haag,
telefoonnummer 070 34 11 100.
Deze informatie is ook te vinden
op internet:
www.rijksrecherche.nl

U kunt ook faxen naar
nummer 070 34 11 102
of een e-mail versturen aan:
info@Rijksrecherche.nl

Rijksrecherche

Rijksrecherche
Postbus 16424
2500 BK Den Haag
070 34 11 100

Bezoekadres:
Kanonstraat 4
2514 AR Den Haag